

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Vásárhelyi Gyula*
Cím: *Látogatás Ligeti Juliskánál*

Forrás: *Ors. Újság*

3m (Hely) 1925. 1. 25. (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás	
Tárgy	92
Hely	Ligeti Juliska
Idő	"1925"
Személy	

Székesfővárosi házi nyomda 1923

Látogatás Ligeti Juliskánál.

Nem csoda, hogy mindenki, aki ismeri, aki csak egyszer is beszélt vele, rajong érte, imádja. A lénye csupa szelidség, differenciált finomság, olyan még ma is, mint egy biedermeier baba, csillog a szeme, mintha atropin-nel táplálná a fényességét, halk, mint egy hárfa és kipirul, mint egy tizenhatesztendő kislány, ha valami szépet mondanak neki. Kimondhatatlanul kedves és kellemes benyomást okoz már az első tíz percben, a hangjából, a tekintetéből delej árad és dallamos-ság. Mesterkélttségnek, affektációnak nyoma sincs benne, az elbizakodottságot hirtől sem ismeri, szerény és rajongó kis cselédje tudott maradni a magyar színpadi művészetnek, pedig olyan kolosszális sikerekre tekinthet vissza, amelyeknek még az emlékezete is lángragyújtja a tekintetünket és tapera ingerli két tenyerünket.

Ligeti Juliska is azok közé a kivételes, istenáldotta színésztalentumok közé tartozik, akiket a sors játszi jókedvében speciális misszióval küldött a világot jelentő deszkákra. Azok közül a kevesek közül való ő, akiknek minden egyes fellépte öröm és él-mény a közönség számára. Nem volt még egyetlen szerepe, kicsi vagy jelentős, amelyben játéka nem hatott a szenzáció lebilincselő, lenyűgöző erejével, amelyben elragadóan ellenállhatatlan humorával vagy szentimentalizmusának selymes puhaságával könnyet vagy a derű drága mosolyát nem csalta ki minden elbűvölt nézőjéből.

Akkor jött, amikor a boldog emlékeztető Paulay direktor már meghodította a magyar szíveket a magyar színpadi művészet számára, amikor a legnagyobb magyar színészek csodálatos gárdája már elsöpörte maga elől a legrettegetesebb ellenséget, a színház iránt tanusított fagyos közöny és nemtörődömség barrikádait, amikor a Nemzeti Színház színpada és zsufozt nézőtere között már ott hullámozott az a rejtelmes fludium, amire — míg a világ — nem szűnik meg vágyakozni teremő munkájának produkálása közepette minden színész, akiben a pálya lobogó szeretete és az ezzel járó, kínzó, mardosó gyötrődés vibrál.

Ő már nem az első garnitúrából való, a fiúdkló Paulay színészek: Nagy Imre, Szatmáryné már nem voltak a partnerei, Paulay sem igazgatott már makacs fanatizmusával, ő már a Festetics-kornak szülötte. Akkor került a színházhoz, amikor a fiatal és ambiciózus Tóth Imrét kinevezték főrendezőnek és Ujházy Ede tomboló sikerrel mutatta be Cramp-ton mestert. Ligeti Juliskának az Akadémián Ujházy volt a mestere, ő vizsgáztatta is a kirügyezett tehetségű fiatal leányt és ő volt a partnere akkor, amikor a Nemzeti Színház színpadán telt ház előtt először játszott nagy művészekkel a kis Ligeti Juliska... Virág-fakadás volt a címe a darabnak és amikor a kis művészpálya az első viharos ünneplés bokrétláját szerencsésen kézhezkapta — ezen az estén lobbant egy életre szóló nagy szerelemre a kedves és tehetséges szegény megboldogult Dezső Jóska iránt, aki nem sokkal ezután feleségül is vette.

Ligeti Juliska, Csillag Teréz reportoirját vette át a Nemzeti Színháznál, ahol első pillanattól kezdve a lehető legnagyobb komoly-sággal a legnagyobbak közé számították a szókimondó fiatal leányt. Ahol unatkozna, Nagymama, Agglegények, Borheli szerepei az első stációján annak a fiúdkló pályának, amit befutott. Az Annuska betetőzése volt minden álmanak minden vágyának. Ezt a darabot Li-

ségéhez szükség van erre a simogató mo-solyra. Intuitív lélek.

— Istenkém, mit tudok én mondani, ami érdekelheti a közönséget. Hisz én csak egy szürke, dolgozó asszony vagyok.

Igy kezdi. A beszédében mintha idegen akcentust éreznék. Vagy nem? lehetetlen. A legzengzetesebb magyarsággal beszélő paraszt-színész nem lenne magyarszármazású? Hallucináció. Megkockáztatom a kérdést. Ka-cag.

— Bizony egész jó füle van. Jól meg-érezte. Én nem magyar-, hanem német-szár-mazású vagyok. Tizenhatan vagyunk testvé-rek. Ennyi gyermek — ugye — csak egy né-metnek lehet. Én a tizenharmadik vagyok...

— Nem mindenkinek rossz kabala a tizenhárom szám. A művésznő életét eddig

Az örömeiről, a szomorúságairól, a szórako-zásairól, a passzióiról, a családijáról. Két vi-ruló szép lányáról.

— Én nehéz butodarab vagyok, mondja mosolygósan, de azért délelőtt, ha csak próbában nem vagyok elfoglalva, leszaladom a magam két óráját. A Gellérthegyen vagy a Hűvösvölgy felé. Naponta két órát minden-képpen sétálok, szaladok. Ez kell. A legna-gyobb gyönyörűségem a kobórlás, a séta, az utazás. Amikor egy indultam el valamikor mindenünnen, hogy sose tudtam, hol fogok le-feküdni — ez volt a legcsodásabb. Amikor még minden esztendőben szegény megboldo-gult urammal jártunk a nagyvilágban. Egyik nap Róma, másik nap Nápoly, vagy Berlin és London és Páris. — A legnagyobb gyönyörű-ség menni! Menni, mindig csak menni. Egy nagy vággyal a szavban és azt, amit látni, az összes érzékekkel átérezni, felfogni. Ez igen szép, ez gyönyörű valami! Tudja, nyáron a Tatrában voltunk. És én egész idő alatt, minden áldott nap a hegyek között csavarogtam. Mert imádom a végtelenséget...

Társaságba nem járok. Alig beszélek em-

lőnősebb rendszer. Össze-vissza. Amiben rendszer van — engem nem érdekel.

Theozófiával foglalkozik? Hegyesi Mari, Fáy Szerényi említette nékem, hogy Nagyságos asszonyom volt az, aki velük ezt a szép és mély tudományt megkedvelte.

— Kedves barátom, a helyzet az, hogy én filozófiával foglalkozom. Könnyű filozófiai munkákat olvasok a legszívesebben. Ki nem állhatom a tudatos asszonyokat, akik el akar-ják hitetni, hogy ők tudnak valamit. Hát én nem tudok semmit. Én egy jókedélyű, meleg-érsű, csupa szív asszony vagyok, akinek helyén van az esze és aki teljesíti a kötele-séget. Mint egy jó katona, akit a posztra álli-tanak. Én egy nagyon egyszerű asszony va-gyok. Előtem csak egy dolog van: a kötele-ség. Ez a tulajdonság egyik-másik emberben kifejlődik. Nekem úgy látszik, nagy szükségem volt arra, hogy a köteleltségérzet nagyon ki-fejlődjék bennem.

És szórakozni? Erre soha sem gondol?

— Nézze, nekem szórakozás a könyv. És az opera. Amikor ide megyek és jó előadást hallgatok végig — úgy érzem mindig, mintha lelki fürdőben lett volna részem. Imádom a muzsikát, mely felüdít, felfrissít és a han-gulat varázsát juttatja nékem...

A színpad, a művészet, a szerepek, a kri-tika mezejére tereledik a beszélgetés. És Li-geti Juliska minden szavából mély intelligencia, okosság, önfegyelmelzés, meglepően finom meglátások, egy színész szájából szinte szokatlanul érdekes megállapítások bu-gyognak elő...

— Mennél jobban elismertek, annál ke-vésőbb voltam magammal megelégedve. Kö-zönség és kritika — talán elnézők az emberrel szemben. Nekem még egy nyugodt percem sem volt, amikor fellépésem után hazajöttem. Egy pillanatig nem hagyott nyugton a gondo-lat: Ezt így kellett volna, ezt meg így... job-ban, mint ahogy csináltam. Olyan energia ez, amely izgatja és nem hagyja nyugodni az embert. Az egy olyan csodálatos valami, ami-kor az ember egy szerepet elgondol és az elő-adás után hazafelé baktatva, a saját játéka-ról kritikát mondva így morfondíroz — még ha külsőleg sikere is volt —: Nem, az, amit produkáltam, nem az volt, amit elgondoltam. Én a magam részéről még soha nem voltam igazán elégedett egy előadás után.

A vágyai miben csucosodnak ki mű-vésznő?

— Ligeti Juliska egy pillanatnyi magába-mélyedés után így válaszol:

— Vágyának mindig kell lenniök, nél-külük nincsen igazi ember. Nekem is vannak vágyaim, de én szeretném magam arra tréni-rozni, hogy vágytalan legyek, mert szerintem csak az ilyen emberek lehetnek valóban boldogok. Ambíció és vágy — ne megy és ugyanaz. Ha a vágy megszűnt — nem szűnt meg vele együtt az ambíció is.

Észrevehető-e művésznő szerint is a leg-fiatalabb színésznemzedék dekadenciája — a régi híres gárda tökéletes művészeivel szem-ben?

— Azt hiszem, időnek kell elmúlni, míg valami megjelenik a horizonton. Én itt ma nem látok semmit. Sehol valamilyen külö-nösebb, izgatóbb, nagykaliberű egyéniség. Amit látok, az csak szemképrázta-tó ügyes-ség. Nem az, amit az ember elképzel és sze-retné.

KÉT SZÉP BARNA LEÁNY...

Kinyílik az ajtó. Két mosolygó fiatal leány lép be a szobába. A Ligeti Juliska két hajadon lánya. A művésznő legjobb barátai. Társasága. Minden. Az élete. Az Öreghegy romantikája az övék.

Átmegyünk az uriszobába. Az ajtóval szemközti fal közepén hatalmas aquarel. «Les Romanesques» Dezső József és Ligeti Juliska fiatalon, boldogan, szerelmesen. Mosolyognak. A másik fal mellett egy karácsonyfa rég le-metszett ága diszlik. Majdnem husz esztendő óta virít ez az ágacska, nem szárad el, nem hervad el. Olyan zöld, mintha friss vágásu lenne. Olyan, mint egy szőlő. Én látnék...

egyik beteljesülés a másik után koronázta meg. Mi volt a legnagyobb öröme, boldogsága, művészi életében?

Könyvet vesz elő. Egy kicsiny, vászonbör-kötéses szindarabot. Az Annuskát. Egy kissé megremegnek a finom ujjai, amikor lapozgat-ni kezd benne.

berekkel. Legalább is felnőttekkel nem. Szinte vissza sem tudok emlékezni arra az időre, amikor vendégségben jártam. Mostan-ság nem járok sehova. Itthon élek magam-nak, a gyermekeimnek. És nagyon jól esik így. Ne gondolja, hogy lelki meghasonlottság az oka az én magányos életereendezkedésem-nek. Aki a színházban dolgozik, annak a társaságba nem járok. Alig beszélek em-